VISKAS, KAS SVARBU, ĮDOMU IR NAUDINGA

Nr. 39 2025 rugsėjo 25 • TV programos 09 27–10 03 • Kaina 0,85 Eur

SAVAITĖ

Tarptautinė kavos diena

PROBLEMA 10 p.
Priverstinio gydymo atvejų daugėja

ŪKIS 12 p.
Nepastebimos išlaidos tuština piniginę

VISUOMENĖ 16 p.
Kartų vertybes formuoja istorija

ŠVIETIMAS 22 p.
Kalbų mokėjimas ugdo toleranciją

PATARIMŲ MUGĖ 25 p.
Kas padės pasiklydus miške?

SVEIKATA 50 p.
Senatvę apkartina lėtinės ligos

MITYBA 54 p.
Vaiko mityba – sveikatos pamatas

NAMAI 60 p.
Japonija ir Skandinavija mūsų namuose

Viktorija Macijauskienė: mano siekiamybė – pusiausvyra

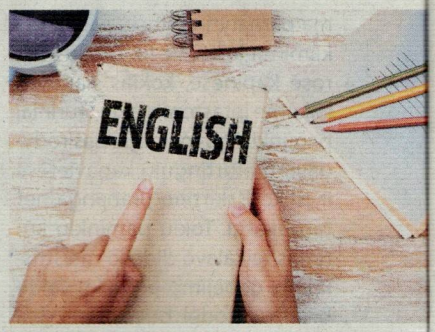
Jei gyvenimas vis siunčia išbandymus
Ką tai pasako apie mus?

Žili plaukai taip pat gali būti gražūs
Pabrėžia mūsų individualumą

Rudenėjant sugrįžta sočios sriubos

9 772029 910028

Į užsienio kalbų pasaulį: kodėl verta mokytis ne tik anglų?

Anglų kalbos mokymo kokybė mūsų šalies mokyklose yra tikrai aukšta

Užsienio kalbų mokėjimas ne tik plečia akiratį ir ugdo toleranciją, bet ir didina galimybes įsidarbinti bei gauti didesnį atlygį. Ko reikia, kad lietuviai užsienio kalbų mokytųsi daugiau, ir kaip geresnį antrosios užsienio kalbos mokymąsi užtikrinti jau mokykloje?

Ivona JAROSLAVCEVIENĖ

Seimo Švietimo ir mokslo komiteto pirmininkė Vaida Aleknavičienė savo iniciatyva surengtoje konferencijoje „Užsienio kalbų svarba ugdymo procese" pabrėžė būtinybę ieškoti galimybių stiprinti užsienio kalbų mokymąsi mokykloje, pavyzdžiui, įtraukiant į ugdymo planą daugiau valandų antrajai užsienio kalbai. „Gyvename pasaulyje, kur sienos tarp valstybių tampa vis labiau simbolinės, o ryšiai tarp žmonių stiprėja per bendravimą. Kalba yra ne tik priemonė pasikeisti informacija, bet ir raktas į kitos kultūros pažinimą, tarptautinį bendradarbiavimą, naujas galimybes", – teigė parlamentarė.

Pasak V. Aleknavičienės, mūsų švietimo sistema jau dabar siūlo nemažai galimybių: galime rinktis mokytis įvairių kalbų. „Visi esame įpratę rinktis anglų kalbą kaip pirmąją užsienio kalbą. Tačiau dabar vaikai turi daug galimybių jau nuo mažens mokytis anglų kalbos, kai kurie ateina į mokyklą jau neblogai kalbėdami angliškai. Tad tikrai nereikia bijoti rinktis kitos užsienio kalbos kaip pirmosios užsienio kalbos, – dėstė Seimo narė. – Tiesa, problema, su kuria susiduriame, yra tai, kad mums trūksta mokytojų, kurie galėtų mokyti vokiečių, ispanų ar kitų kalbų, ir yra rajonų, kur apskritai nėra kitos užsienio kalbos mokytojo – tik anglų."

Dar vienas svarbus aspektas tas, kad antrosios užsienio kalbos mokymui mokykloje trūksta valandų. „Pirmajai užsienio kalbai mes turime tris valandas per savaitę, antrajai – dvi, nuo vienuoliktos klasės antrosios užsienio kalbos daugelis visai nesimoko, nes moksleiviai linkę mokytis tų dalykų, kurių egzaminus laikys", – atkreipė dėmesį V. Aleknavičienė.

Daugiau nei kalba

Pasak Vilniaus universiteto (VU) Filologijos fakulteto Vokiečių filologijos katedros docento dr. Daumanto Katino, daugiakalbystė – sudėtinė kompetencija, kai asmuo turi bendravimo keliomis kalbomis įgūdžių. Tačiau negalima nepaminėti ir to, kad daugiakalbis asmuo turi kelių kultūrų patirtį. „Vadinasi, mes turėtume ir moksleiviams, ir tėvams, ir mokykloms ištransliuoti žinutę, kad užsienio kalbų mokymasis yra kur kas daugiau nei tik kelių šimtų naujų žodžių išmokimas. Tai yra ir svetimos kultūros, geografijos mokymasis, mokėjimas prieiti prie tos tautos žmonių, tad kartu su užsienio kalbos mokymusi ugdome ir toleranciją bei supratimą Europoje", – aiškino pašnekovas.

Kokios naudos duoda daugiakalbystė? „Tai – vienas iš geriausių būdų palaikyti smegenų aktyvumą. Užsienio kalbos mokėjimas taip pat suteikia konkurencinį pranašumą darbo rinkoje – šitai drauge su verslo atstovais kartojame jau daugelį metų keliaudami per mokyklas. Mokantiesiems, be anglų kalbos, ir kitą užsienio kalbą – vokiečių ar prancūzų – įprastai mokami didesni atlyginimai", – dėstė doc. dr. D. Katinas.

Pašnekovo teigimu, daugiakalbystė kuria ir itin palankų valstybės įvaizdį – didina investicijų ir turizmo patrauklumą. Sukauptosios tiesioginės užsienio investicijos Lietuvoje per praėjusius metus padidėjo 7,6 proc. ir gruodžio 31 d. sudarė 38,2 mlrd. eurų, arba 49,1 proc. bendrojo vidaus produkto. Mūsų šalyje daugiausia investavo Vokietijos (5,9 mlrd. eurų), Nyderlandų (5,3 mlrd. eurų), Estijos (3,8 mlrd. eurų), Švedijos (3,7 mlrd. eurų) ir Latvijos (2,5 mlrd. eurų) investuotojai.

Būtinybė – dvi užsienio kalbos

Europos Komisija yra konstatavusi, kad riboti užsienio kalbų įgūdžiai įmonėms gali kainuoti milijonus eurų dėl nesudarytų sandorių, tinkamai neperžiūrėtų sutarčių. Jeigu nemokame užsienio kalbų, apribojame savo galimybes mobilumo projektuose ar nepasinaudojame galima parama. „Europos Taryba jau 2002 m. konstatavo, kad kiekvienas Europos Sąjungos (ES) pilietis, išsaugodamas savo gimtąją kalbą, turėtų išmokti ir vartoti bent dvi kitas kalbas. Nuo 2007 m. daugiakalbystė yra atskira politikos sritis", – atkreipė dėmesį doc. dr. D. Katinas.

Pašnekovas priminė, kad prieš kelerius metus „Investuok Lietuvoje" atliko išsamų tyrimą ir nustatė, jog Lietuvoje užsienio kalbų politika yra fragmentiška, mažai išplėtota, strateginiuose dokumentuose iškelti tikslai dėl užsienio kalbų mokymosi nėra iki galo įgyvendinti bendrojo lavinimo ir aukštojo mokslo sistemose, šalyje vyrauja kritiškas požiūris į kitų kalbų mokymąsi dėl anglų kaip pasaulinės verslo kalbos dominavimo.

Mokomės nepakankamai

Pasak VU Filologijos fakulteto Vokiečių filologijos katedros docento, Lietuvoje pernelyg vėlai pradedama mokytis antrosios užsienio kalbos, daugelis studijų pabrėžia, kad moksleiviai yra nepakankamai informuoti apie galimybes, kurias suteikia papildomos užsienio kalbos. „Todėl kartu su VU, su verslo organizacijomis pradėjome projektą „Vokiečių kalba sujungia". Keliaujame per mokyklas ir pasakojame, kodėl šalia anglų kalbos būtina išmokti ir kitą užsienio kalbą. Vienoje Vilniaus mokykloje rinktis vokiečių kalbą galvojo du ar trys penktos klasės mokiniai, bet po renginio ją pasirinko daugiau nei pusė vaikų", – tai, kaip svarbu viešinti kalbų mokėjimo pranašumus, akcentavo doc. dr. D. Katinas.

Pašnekovo teigimu, užsienio kalbų (dviejų ar daugiau) vidurinio ugdymo pakopoje Lenkijoje mokosi apie 80 proc. moksleivių, Latvijoje ir Estijoje – apie 70 proc., Lietuvoje – apie 25 proc., ES vidurkis – apie 50 proc. Doc. dr. D. Katinas atkreipė dėmesį ir į tai, kad mažėja studijuojančiųjų užsienio kalbas universitetuose. „Dera priminti, kad daugelio užsienio kalbų – ispanų, prancūzų, vokiečių – universitete galima pradėti mokytis nuo nulio. Taigi studijos skirtos ne tik pažengusiesiems, o visiems norintiesiems", – aiškino pašnekovas.

Svarbi konkurencijos sąlyga

Vokietijos ir Baltijos šalių prekybos rūmų Lietuvos biuro vadovė Audronė Gurinskienė tvirtino, kad užsienio kalbų mokėjimas mūsų šaliai – strategiškai svarbus. „Daugiakalbystė nėra tik graži Europos idėja. Ji – tiesioginė mūsų konkurencingumo, investicijų pritraukimo ir ekonominės sėkmės sąlyga", – įsitikinusi pašnekovė.

Pasak A. Gurinskienės, vokiečių kalba yra gimtoji beveik 100 mln. europiečių. „Šia kalba kalba viena svarbiausių mūsų investuotojų – Vokietija. Netrukus Vokietijos milžinė „Rhein-

metall“ Lietuvoje pradės savo gamyklos statybą. Bus dislokuota Bundesvero brigada. Pernai „Commerzbank“ paskelbė, kad atidarys atstovybę Vilniuje. Lietuvos vardas atpažįstamas ir Vokietijoje. „Vinted“, „Nord Security“, „Trafi“, „Walk15“ ir kiti šioje šalyje puikiai skinasi kelią. Tad vokiečių kalbą reklamuoti dar niekada nebuvo taip lengva ir prasminga“, – teigė Vokietijos ir Baltijos šalių prekybos rūmų atstovė.

Tiesa, pasak pašnekovės, šiuo metu labai sunku rasti darbuotojų, mokančių ir vokiečių kalbą. „Personalo atrankos agentūros nurodo, kad darbuotojai, kurie moka vokiečių kalbą, gauna apie 15 proc. didesnius atlyginimus. Tai aiškiai signalizuoja, kad vokiečių kalba yra pridėtinė vertė“, – atkreipė dėmesį A. Gurinskienė.

Paminėtina, kad mūsų šalyje veikia daugiau nei tūkstantis vokiško kapitalo įmonių. „Mums tai užtikrina ne tik darbo vietas, į biudžetą mokamus mokesčius, bet ir socialiai atsakingą verslo kultūrą, naujas technologijas, inovacijas. Kad šios įmonės pas mus įsitvirtintų ilgam, joms reikia darbuotojų, gebančių bendrauti vokiečių kalba“, – dėstė A. Gurinskienė.

Vokietija – viena svarbiausių mūsų eksporto rinkų. Praėjusiais metais Lietuvos prekių eksportas siekė apie 36,8 mlrd. eurų. Beveik 9 proc. viso eksporto teko Vokietijai. Net trys ketvirtadaliai eksportuotų prekių – lietuviškos kilmės. Vokietija taip pat yra viena pagrindinių mūsų paslaugų eksporto rinkų – jai tenka apie 17 proc. viso Lietuvos paslaugų eksporto.

Prancūzų kalba – nepopuliari?

Lietuvos prancūzų kalbos mokytojų ir dėstytojų asociacijos prezidentės Danutės Stankaitienės teigimu, prancūzų kalbos mūsų mokiniai dažniausiai mokosi kaip antrosios užsienio kalbos, tačiau mokytojai per dvi savaitines pamokas geba ne tik išmokyti kalbos, bet ir parengti mokinius konkursams.

„Prancūzų kaip antroji užsienio kalba Lietuvoje yra trečias pasirinkimas po vokiečių ir rusų kalbų. Nuo 2021 iki 2023 m. jos mokymasis augo, bet nežymiai. 2023–2024 m. prancūzų kalbos kaip antrosios užsienio kalbos mokėsi 8,2 proc., o 2024–2025 m. – jau 14,25 proc. moksleivių. Šiemet, preliminariais duomenimis, jos mokosi 10,5 proc. mokinių“, – skaičius vardijo D. Stankaitienė.

Prancūzų kaip pirmosios užsienio kalbos besimokančių moksleivių mažėja. 2023–2024 m. jos mokėsi 306 mokiniai, 2024–2025 m. – 248. Preliminariais šių mokslo metų duomenimis, prancūzų kaip pirmąją užsienio kalbą pasirinko 218 mokinių. 2022 m. bendrojo lavinimo mokyklose dirbo 132 prancūzų kalbos mokytojai, 2024 m. – jau 156, tad jų skaičius didėja. Šiemet mokyklose dirba 166 prancūzų kalbos mokytojai. Nepaisant to, su problemomis vis dar susiduriama. „Kai kuriuose rajonuose yra tik vienas prancūzų kalbos mokytojas, tad yra priverstas dirbti keliose mokyklose. Kai kuriose mokyklose, ypač gimnazijose, kai kuriems mokytojams tenka dirbti ir Vilniuje, Kaune ar Klaipėdoje – mokiniai toliau nesirenka mokytis prancūzų kalbos, tad vienoje mokykloje nesusidaro pakankamas krūvis“, – pasakojo pašnekovė ir pridūrė, kad prancūzų kalbos mokytojų darbo krūvis mažėja ir dėl didesnio kalbų pasirinkimo – mokiniai vis dažniau renkasi mokytis ispanų kalbos.

Ispanų kalbos proveržis

Lietuvos ispanų kalbos mokytojų ir dėstytojų asociacijos prezidentė Rima Sabaliauskienė atkreipė dėmesį, kad ispanų kalba mūsų šalies mokyklose atsirado prieš kelerius metus. „Ispanų kalba atsirado kaip alternatyva rusų kalbai po karo Ukrainoje pradžios. Tačiau visuomenės susidomėjimas ispanų kalba juntamas jau seniai. Pavyzdžiui, Vytauto Didžiojo universiteto (VDU), kur sudarytos galimybės mokytis įvairių kalbų, studentai iš daugiau nei 25 kalbų kiekvieną semestrą dažniausiai renkasi ispanų kalbą kaip pirmąją, žinoma, po anglų kalbos“, – teigė pašnekovė.

Pasak R. Sabaliauskienės, ispanų kalbos populiarumas neturėtų stebinti – ji yra ketvirtoji kalba pasaulyje pagal ja kalbančių žmonių skaičių po anglų, kinų ir hindi kalbų. Ispaniškai kalba daugiau nei 600 mln. gyventojų visuose žemynuose, 21 pasaulio valstybėje ši kalba turi oficialios kalbos statusą. Kasmet ispanų kalbos mokosi 24 mln. žmonių. „Pagal „Eurostat“ duomenis, 2023 m. ES mokyklose pagrindinio ugdymo pakopoje ispanų kalba užėmė ketvirtą vietą pagal ją pasirinkusiųjų skaičių, o vidurinio ugdymo pakopoje, išskyrus profesines mokyklas, buvo antroji užsienio kalba po anglų kalbos“, – dėstė Lietuvos ispanų kalbos mokytojų ir dėstytojų asociacijos prezidentė.

2021–2022 mokslo metais mūsų šalyje ispanų kaip antrąją užsienio kalbą rinkosi 767 mokiniai, arba 0,5 proc., 2025–2026 m. – 9 293 mokiniai, t. y. 7 proc. visų besimokančiųjų antrosios užsienio kalbos. Nuo kitų metų ispanų kalbos bus galima mokytis kaip pirmosios užsienio kalbos.

Toks spartus domėjimasis ispanų kalba atskleidė mokytojų stygių. Anksčiau ispanų kalbos mokytasi būreliuose kaip trečiosios užsienio kalbos. Todėl mokytojų bendruomenė nespėjo susiformuoti. Ispanų filologus VU pradėjo rengti tik 2014 m. 2023-iaisiais VDU pradėjo siūlyti bakalauro studijas anglų ir ispanų kalbų mokytojams, bet stojančiųjų skaičiai – kuklūs, o pirmieji absolventai mokslus baigs po dvejų metų. Tiesa, VU ir VDU perkvalifikuoja kitų sričių pedagogus, norinčius tapti ispanų kalbos mokytojais.

„Šiandien ispanų kalbos mokytojų bendruomenė – labai margaspalvė: dalis žmonių yra baigę ispanų kalbos studijas, dalis atėjo iš kitų sričių ir įgijo pedagogo kvalifikaciją, nemaža dalis bus persikvalifikavę mokytojai, tačiau išties reikšmingą dalį mūsų bendruomenės sudaro gimtakalbiai žmonės. Tai yra unikalu ir praturtina ugdymą, bet kartu kelia iššūkių. Pagrindinis – tradicijų ir patirties stoka. Trūksta informacinės medžiagos, neturime informacijos, kaip pritaikyti ispaniškus vadovėlius Lietuvoje besimokantiems vaikams, nėra specifinių mokymų, kaip mokyti ispanų kalbos lietuvius. Mokytojams perkvalifikuoti skiriami dveji metai, bet nėra tęstinumo, kuris leistų tobulinti kalbos žinias, įgyti pedagoginę patirtį. Ispanakalbiai, kurie jau dirba ar norėtų tapti mokytojais, dažnai gerai nemoka lietuvių kalbos, neturi pedagoginio išsilavinimo, o jo įgyti negali, nes studijos vyksta lietuvių kalba“, – problemas vardijo R. Sabaliauskienė.

Skatinama per mažai

Lietuvos anglų kalbos mokytojų asociacijos prezidentė Kristina Urbonienė tvirtino, kad ES daugiakalbystės tikslus Lietuva įgyvendina, nes mūsų šalyje bent vienos užsienio kalbos vaikai mokosi nuo ankstyvo amžiaus. „Didelis dėmesys skiriamas anglų kalbai, tačiau kitų užsienio kalbų mokymasis, mano nuomone, skatinamas nepakankamai“, – pabrėžė pašnekovė.

Anglų kalba akivaizdžiai dominuoja kaip pirmoji užsienio kalba, abiturientai renkasi laikyti anglų kalbos egzaminą. „Nacionalinės švietimo agentūros duomenimis, 2024 m. valstybinį anglų kalbos brandos egzaminą pasirinko laikyti daugiau nei 18 tūkst. mokinių. Jį išlaikė 99,4 proc. visų laikiusiųjų. 2025 m. laikyti egzaminą pasirinko 17 882 mokiniai ir jį išlaikė 96,2 proc. laikiusiųjų. Šie rodikliai rodo, kad anglų kalbos mokymo kokybė – tikrai aukšta“, – teigė K. Urbonienė.

Lietuvoje mokytis antrosios užsienio kalbos pradedama pernelyg vėlai